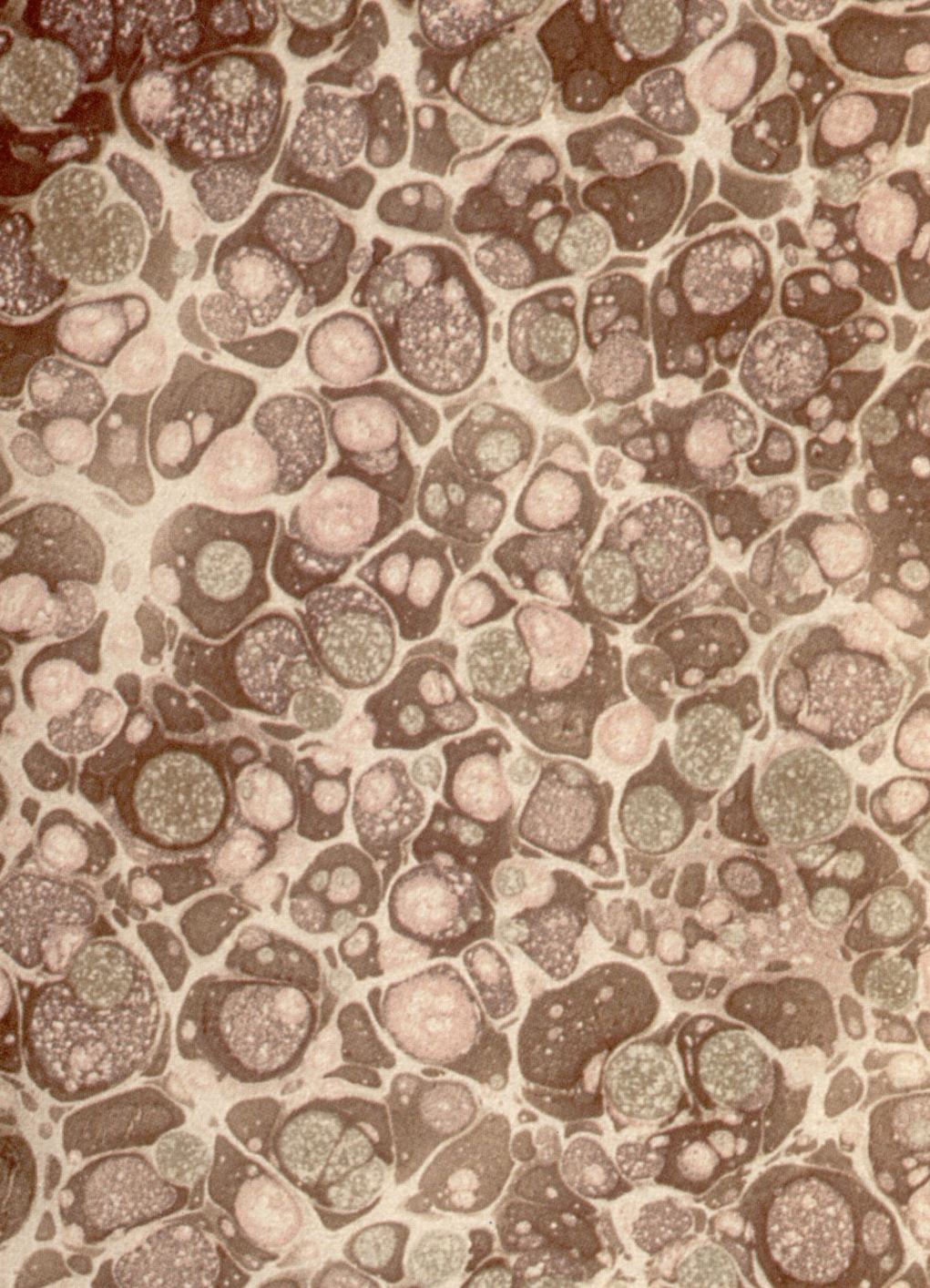
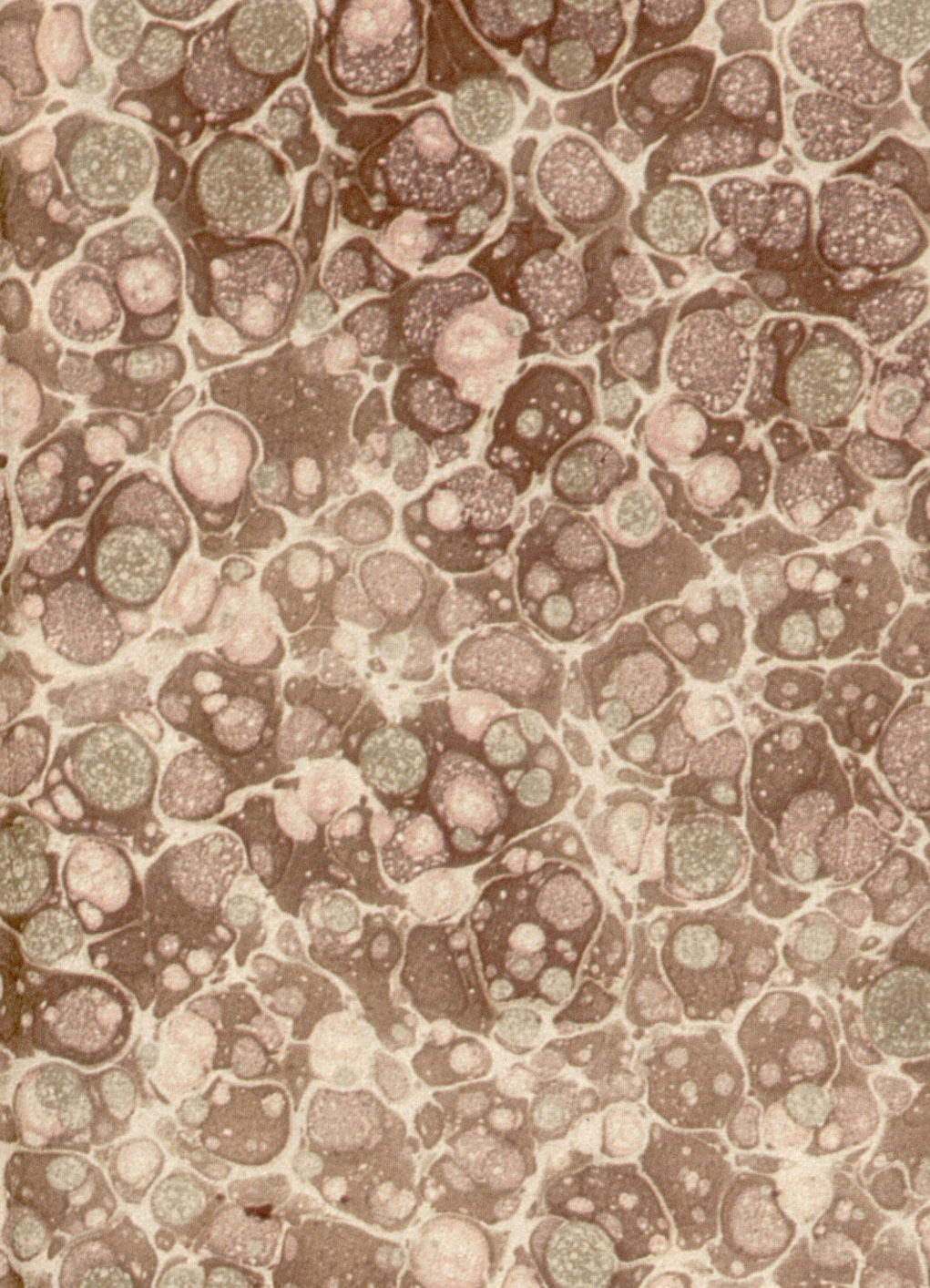

№. 3.

8. 12

A

L46m

1790

EMMANUELIS
LEONIS

DE

ERRORIBUS IN RE THEOLOGICA

MALE POSTULATI

DEFENSIO.

MALACÆ.

Ex OFFICINA D. FELICIS DE CASAS ET MARTINEZ.
ANNO DOMINI MDCCXC.

LEONIS

DE

ERRORIBUS IN RE THEOLOGICA

MAIA POSTULATI

DEFENSIO

MALACIA

Ex Officina D. Joannis de Oporto et Martini
Anno Domini MDCCXC

D. PABLO DE ARROYO,
MARISCAL DE CAMPO DE LOS
REALES EJERCITOS, GOBERNADOR PO-
LITICO Y MILITAR DE ESTA CIUDAD
POR EL REY NUESTRO SEÑOR, QUE
DIOS GUARDE, &c.

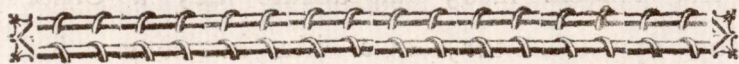
HABIENDOSE PEDIDO
por Don Manuel de Leon Pres-
bitero Licencia para imprimir un
Escrito, cuyo titulo es, *Emma-
nuelis Leonis de Erroribus in re
Theologica malè postulati Defen-
sio*; y remitido de mi Orden à la
Censura de Sugetos de la mayor
Literatura de este Pueblo, y apro-
badose por ellos, concedo la Li-
cencia correspondiente para su Im-
presion, por no contenèr cosa
con-

contra las buenas costumbres y
Regalias de S. M.

Dado en Málaga en qua-
tro dias del mes de Abril de
mil setecientos y noventa.

= De Arroyo.

Por mandado de su SSria.
Tomàs del Valle.

Æstivâ cessatione ad fretum herculeum secessum aliquem vix tandem nactus, dum uterer, rumor allatus est, positiones quasdam, quas in collegij quondam palœstrâ rationum momenti firmaveram, oppugnatasque defenderam, nunc probationibus suis destitutas, neque satis fidé transcriptas, ad aliarum positionum calcem, quas rationibus suis utcumque munitas ex adversum infestus ille mihi prætenderat, ad graviores certos Theologos esse delatas; ab ijs post illius benigné laudatas, meas istas non commérité severitate perstrictas; indeque in vulgus editas, multorum manibus circumferri. Quod quorsum acciperem, aut quâ ille ratione suscepisset, satis decernere non poteram, nisi eó pertinere crederem, ut dum placitis placita componerentur,

tur, mea absurda, sua simillima veri putarentur, et illa tandem mea, imprudente me, à Censoribus opprimerentur, quæ ille in congressione ipsâ malè confutata, ne leviter quidem commovere potuit, cùm totis viribus nissus esset convellere.

Quâ in re, quamquam illum, dum justo certamine victus inopinantem turpiter aggreditur, majorem laudi suæ, quàm doctrinæ meæ fœdo incepto plagam intulisse viderem: namque induciarum fide, et tempore quiescenti negotium facessere, absentique clàm periculum creare, neque generosi, neque temperantis, neque humani hostis officium est; tamen rem omnem, ut acta est, quam diù memoria tenere non poterat, literis mandare visum est, id mihi in animo reputanti: quoquò versus tandem res evaderet, utcumque, et ubicumque instructum me, paratumque inveniret: Si (ut est hominis ingenium unius tantum disciplinæ magistros nacti, eamque quam altè, tempori serviens, imbibit, sacrosancti loco dogmatis habentis, nec quemquam ali-

aliter sentire ferentis) diem mihi apud hæreticæ pravitatis iudices diceret; tunc, quid ego statuissem, quo sensu, quibus fultus rationibus, in promptu esset, unde memorarem, atque idoneis testibus ijsdem fere verbis, quibus audierant, in memoriam redigerem. Sin minùs, scripta res schedâ suâ premeretur, et apud me perpetuò maneret.

Ita parvi operis volumine perfecto, dum nil de consilio muto, multi rusticando teruntur dies, in quibus nihil jam ista curanti incidit mihi desiderium, ut Patriam viserem. Ne multa, venio: palàm fit: accurrant amici, quos benè multos in delicijs habueram: gestiunt, resalutant: multa de fortunis, multa de studiorum conditione rogant: præ cæteris unus, et amplitudine, et dignitate, et multâ rerum cognitione facilè Princeps, qui me impensè coluerat, meisque semper rebus benè consultum esse cupierat, quid tu, inquit, hùc insolens? Quid ita dudùm conticuisti? Nihil nè latinè? tunc ego, nihil sanè, inquam, nisi unam hanc lacessitus injuriâ defensio-

sionem, quam mecum forté, dum sarcinulam colligerem, interpolatam domo tuli: ellam, si vis. Ego veró, inquit, valdè tuâ causâ volo: cedo: sumit in manus, legit, perlegit, laudat, amicis item legendam dat.

Tùm uno ore omnes, ut prælo mandetur, auctores sunt. Negare ego primó, auctoris nomen refugere, pluraque, quæ secutura essent, incommoda prætendere; illi contrà, rem esse pulchram, honestam, factu dignam: principiò, quia falsæ doctrinæ insimulatum, maximè magistrum, tacere, non modestiæ genus, sed confessi criminis est. Deinde, hoc in re commodi; ut cùm quas ille Sententias acerbissimis convitijs prosecutus sit, et damnationi prætenderit, quarum item gratiâ malè me habere cæperit, sapientum plausu, iudice probante, nullo refellente, lucem viderit aspexisse, tandem aliquando audere desinat, mittat jam Religionis obtentu omnes quo jure, quâque injuriâ in sua sensa pertrahere, abnuentes discipulos malè mulcare, cæteros, quos mastigibus sæviendo non potest, contumelijs onerando detrudere.

Qui-

Quibus ego, non tam suadentibus acquiescens, quam jubentibus obsecutus, in prælum libellum mitto, imò verò euntem non revoco: verùm hoc mihi sumo; si quis ineptam, inconditam, et parvi momenti rem litteris publicè mandatam reprehenderit, eum non mihi, qui talibus viris obtemperaverim, sed ijs ipsis, qui jusserint, vitio esse daturum. Ego certè arrogantia crimine carebo.

Cùm igitur destinata die, ut moris est, quidam unus ex ijs, qui me utebantur magistro, positionem hanc coràm statuisset, in rebus fidei quicumque Judex Supremus sit, semper, et omnino infallibilem esse, dum definiat, neque ea, quæ ipse fideles universos docuerit, ab ullà aut servatà conditione, aut adhibità diligentia trahere certitudinem; atque eam positionem pro suo captu firmasset, ita exorsus sum.

Si quis fortè nos, qui ex locis Theologicis jam excessimus, ad eosdem locos redire crimini dederit, dum tale placitum probandum, defendendumque suscipimus, eum hominem id apud

se reputare velim, nostri etiam muneris esse, qui gratiæ Divinæ, et libertatis humanæ defensores agimus, Summi Pontificis, Ecclesiæque visa contra refragantium Jansenistarum versutias tueri, quod fieri non potest, nisi dictam jam firmaverimus positionem.

Quamquàm nec hâc quidem animadversione opus erat; cùm Bertius ipse, quem sequimur Auctorem, eandem ipsam hoc loci quæstionem instituat. Id tamen fateor, occasionem me nactum avidè arripuisse, atque id etiam de meo ad ejus placitum addidisse, quod ipse non quidem negat, sed nec omnino dicit: scilicet, cuicumque demùm Christus Dominus Spiritus sui aflatum, et summam docendi auctoritatem, et in pronuntiando infallibilitatem asseruerit, ita omnino, et absolutè asseruisse, ut nullus unquam relinquatur dubitandi locus, ubi ille pronuntiaverit, et ita se rem habere, et ritè eum, et ordine pronuntiasse.

Itaque omnibus modis tenendum existimo, aut nullatenus necessarium esse, ut maturè expen-

penderit, ut bono animo rem gerat, ut benè consu-
latur, ut liber, et benè affectus sit; aut, si hæc
necessaria sunt, nunquam quicquam eventurum
quin adsint, dum pronuntiet: proinde conditiones,
aut nullas esse, aut omnino nugatoriè superinduci.

Et hanc quidem existimo breviorẽ viam,
et digniorẽ homine catholico sententiam, et ex-
peditiorẽ rationem, quã audacissimi, et argutis-
simi Jansenistæ, Appellantes, cæteræque Galliarum
pestes profliguntur.

Nam quid attinet, quæso, disputare, num
Innocentius, et Alexander Pontifices solo invido-
rum hominum rumore ducti, num adhibitâ di-
ligentiâ, Jansenij placita damnaverint? Num maxi-
mis negotijs, et illis quidem Sæcularibus, impli-
citi prolixam, et prolixi libri lectionem postha-
buerint? Num, ut doctrina damnaretur, illi fac-
tiosi homines auctores fuerint, quibus omnia
præter sua placita hæretica sunt? Num eis Pon-
tifices, præter quàm justum est, dediti fuerint?
Quæ quidem quæstiones, si mihi discutiendæ sint,
ut ipsorum definitionibus acquiescam, et non ore

tenus, et obsequioso silentio, sed totâ mente ad-
hæream, priùs vitâ excessero, quàm ad exitum
eas possim perducere; non modò quia molestis-
simæ illæ sunt, verùm quia non mihi proum
est, quid in Principum penetralibus, quid in
politicorum recessibus, quid in consultorum aga-
tur scrinijs: quænam eorum studia, quæ odia,
ut in negotio se gesserint, invenire.

Quam sanè disputandi rationem qui suscipit,
quàm magnum, et audax consilium suscipiat, non
satis, quantum ego capio, perspexit: is enim
hæreticis, refractarijsque sanctissima, et irrefraga-
bilia Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ judicia decli-
nandi, eludendique latissimam mihi videtur de-
disse viam. Quid enim cupiant callidissimi ho-
mines, nisi in illos te anfractus conjecisse, unde
neque te expedire, neque in apertum rem trahe-
re, neque illos unquam possis revincere, qui se
de Principum virorum technis, tricisque præ cate-
ris doctos esse (et fortè verè) jactant? Quid
cum illis agas, qui tibi respondeant, se eòsque
credere detrectare, donec sibi compertum sit,
om-

omnibus illis conditionibus, quæ non facile interfuisse ostenduntur, rem esse transactam, nihil ex ijs desideratum? Quid tu ipse in obortâ novi dogmatis disputatione credas, si ea accedere debent, ut vel Pontifex, vel Ecclesia fidem faciant, quæ tu accessisse non potes invenire? Incertus animi per tempora pendebis; cùmque ubi pedem figere possis, non inveneris, nec arcam, cui te committas, habebis.

Age verò: sint ista necessaria: sint utique servandæ leges, præter quas non idem Ecclesiæ, quod Spiritui Sancto visum sit: jam rem sacrosanctam, et planè Divinam humani judicij feceris, ad humanasque disputationes devolveris, et quidem inextricabiles: etsi enim dubium esse non possit, id verum esse, quod infallibilis Judex, servatis servandis decreverit; in disputatione tamen relinquitur, num servanda servata sint. In quâ quidem disputatione, cùm plurima hinc inde trahantur, neque res possint esse perspicuæ, utpotè in obscuro, et intra domesticos parietes actæ, scilicet studium vel socordia, insi-

insidiæ, persuasiones subdolæ, promissa, alia denique legibus illis adversa, longo insuper terrarum interjectu dissita, diversis diversa circa Papæ, aut Patrum acta nuntiantibus, res tandem tota in hominum opinione posita est, in incertoque versatur.

Jam, quis altercationem istam aptus erit, qui dirimat, nè semper in incerto sit? Tu ipse varijs nuntiorum rumoribus tractus? Aut probus homo, cujus sinceritati fidas, narranti credas? Pudet, Ecclesiâ, Papâque rejectis, judicem hominem constituere. Ecclesia ipsa? Atqui de quâ dubites, an ritè, et ordine decreverit, dubitare etiamnum potes, an de his ritè, et ordine decernat; et eò maximè, quòd num Patres, aut Patrum Pater minis deterriti, fraudibus decepti, illecti promissis, somno, et socordiâ obruti fuerint, facta sunt personalia, circa quæ tùm Papam, tùm Ecclesiam erroribus obnoxios esse, passim audimus.

At verò quicumque ista dicis, quî credere potes dixisse Christum Dominum lucernam se
ac-

accendisse, neque sub modio, sed supra candelabrum statuisset, ut qui Ecclesiam ingrediuntur, lumen videant? An non est lumen sub modio, quod tantâ mihi attractatione quærendum est? Quid item mihi prodest, Ecclesiam civitatem esse supra montem positam, quæ non possit abscondi, si etiam postquam videro, quid illa per Spiritum Sanctum doceat, solâ illius voce discere non possum, nisi prius, unde nescio, didicero ratione illam, et viâ tradidisse doctrinam? Quod quidem, aut non sine labore maximo, aut omnino non discere possum. Certè non satis mihi Optimus ille Pater providit, si se cum Summo Ecclesiæ Pastore, Patribusque usque ad consummationem sæculi futurum esse promissit, tantummodo ut hoc, aut illo pacto se gerant in docendo, scilicet, anxie quærendo de molestissimis rebus eam vitam conteram, quam placidè credens, et erga sola bona opera sollicitus ducere jussus sum.

At enim, inquires, necessaria sunt ista, sed ubi Ecclesia pronuntiaverit, ea affuisse omnia cre-

credendum est: non enim secùs evenire sinere potest, qui se cum illâ semper dixit esse futurum. Atqui tùm nugatorias omnino leges, et conditiones fers: quid enim attinet dicere infallibilem esse Ecclesiam, modò hæc, et illa accedant, quæ non accedere non possunt?

Jam verò quis ignoret Patrum nostrorum memoriâ Lutheranos, Calvinianosque homines Sacrosanctæ illius OEcumenicæ Synodi sanctiones eo nomine elusisse, quòd dicerent Tridentinam Urbem in Cæsaris ditione positam esse, hominis toto orbe potentissimi, sibique ob Hassianum, et Saxonem Principes concitatos hostis infensissimi, qui suo etiam nomine odisset Lutheranos, quemque omnes illuc congregati maximè vererentur, imò cujus maximè cogherentur impulsibus: ex Tridentinis Patribus quosdam sibi compertos esse inimicorum Principum obsequio mancipatos, quosdam Pontificis servos, quosdam Jesuitarum placitis venditos, cæteros in unius Thomæ verba juratos; plures ab Hispaniæ, plures à Galliæ Regum Oratoribus, Legatisque corruptos, ad eorum
nu-

nutum dicere, ac facere omnia; unumquemque de suis, et suæ nationis commodis laborare, omnes, quæ sua essent, non quæ Jesu Christi, quærere; Bojohemos Patres Germanos, utrosque Hispanos convenisse, quos scirent universos pro auctoritate Papæ super Concilium stare, eisque promisisse se in ejus rei definitionem cum illis ituros, modò ut ipsi secum sacrosancti calicis usum Bojohemis populis, quibus maximè cuperent, concedendum esse sentirent: Gallis Patribus id consilij clàm agitari suboluisse, seseque omnes è Synodo abituros, minitatos esse. Ferè omnes de reformatione quam primùm agi velle: Italos, nè Papæ noceretur, refugere, diemque ex die ducere. Omnia sic clandestinis coetibus, omnia turbulenter geri: ita neque liberis corporibus, neque mentibus, pro cujusque studio, non pro Spiritus Sancti illuminatione esse transactam, iisque legibus obviatum, quas ad infallibilitatem Concilij continentur esse necessarias. Neque de exceptionis ejusmodi falsitate convinci unquam potuerunt,

cùm ex his vel plura Pallavicinus ipse Concilij vindex fateatur.

Quid, quod nostrâ etiam memoriâ Quesnellus, eique similes turbulenti homines iisdem exceptionibus Ecclesiam Dei fatigarunt, et usque fatigant, Romanum Pontificem causantes certis factiosis hominibus deferentem, tùm in Jansenii, tùm in sua ipsorum scripta sæviisse, cæterosque Episcopos, indiscretâ infallibilitatis opinione ductos, injustæ, et maleconsultæ damnationi suffragasse? Et quidem ita causantes, ut redargui non posse videantur: si enim per vos factiosi illi homines, et minis, et calliditate, et eâ, quâ pollebant, apud omnes Principes gratiâ, ita obrepere, et facere potuerunt, ut proximè post diligentissimam disquisitionem damnanda doctrina, imò jam, et judicio, et scriptâ sententiâ damnata, non damnaretur, quî facere etiam non potuerint, ut ^adamnaretur non damnanda?

Quas omnes cavillationes, nisi uno verbo sustulerimus, scilicet, ubi ab infallibili iudice pro-

pronuntiatur sit, ritè, et ordine semper pronuntiatur esse, neque locum aliquem de talibus conditionibus disserendi, relinqui, numquam effecerimus, ut obstructum sit os loquentium iniqua.

Sed neque ab ejusmodi incommodo totam assertam rei petimus rationem: habemus enim Domini verba Salvatoris, qui, ut certos nos redderet, cui fidere, cui credere deberemus, atque certum Pastorem pusilli gregis sui unamque ovis agnosceret, omnino indiscretè pronuntiavit: *qui vos audit, me audit; si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus; pascere oves meas; duc in altum; tu es Petrus;* cæteraque similia: nec enim dixit, sit sicut Ethnicus, qui Ecclesiam, hæc, et illa in docendo servantem, non audierit; qui vos rectè, et ordine, postque maturam rei investigationem docentes audit, me audit: scilicet, voluit nos à prolixis, anxijisque disquisitionibus absolvere, certosque facere, quoquo modo id fiat, et bonis semper pascuis, quamquàm ab indiligenti Pastore,

tore, usuros, et veris doctrinis, quamquam ab incuriosis Magistris, esse docendos: idque ad se recepit, in medio eorum futurum se promittens usque ad consummationem sæculi.

Quid igitur? Poterunt nè Ecclesiæ Præsules, poterit Summus Pastor, quid adstruant, negligere? quod primum in mentem venerit, loqui? studio partium in definiendo duci? Facere nè possint, nescio: id scio, eos, si fecerint, non quidem sine crimine, sed vera semper esse dicturos: Deum quidem tentabunt, sed Deus suo verbo tenebitur.

An verò indignum non est, sic Deum ab homine teneri, ut verba sua, et oracula reddat? Imò indignum non est, se ipsum, nedùm verba sua, teneri in sacrilegi manus hominis tradere, et ab ijs in diaboli etiam manus, et ad veneficia venire. Ex quo quidem sic argumentari gestio, et, nisi mea me fallunt, efficaciter.

Eò enim quòd Christus absolutè dixit, *hoc facite in meam commemorationem*, omnino habemus, Sacerdotem, etsi pessimè affectum, etsi
tur-

turpissimo animo, etsi alieno loco verba illa divina proferentem, consecrare; scilicet, ne si ejusmodi consecratio non nisi certis legibus, decen-
tibus conditionibus, et congruis, post præviam orationem perficeretur, circa adorationem anxij, de Christi præsentia dubij redderemur, satis nè benè se gessisset Sacerdos, ignorantes. Atqui de fide non minùs certos esse oportet; quæstiones de circumstantijs illis difficiliore: cur ergo indignum sit asserere, Dominum, ut me securum redderet, obstringi se suo verbo voluisse, veram doctrinam in os fundere etiam malè utentis Magistri, quem ipse me Dominus audire jussit, cùm indignum non sit, ad sacrilegi hominis nutum, non jam oracula reddere, sed semetipsum obstrictum esse tradere?

Cùm ergo utrumque Dominus sine discretionem promissit, illud autem de doctrinâ pressius, et majorem vim habentibus verbis, quâ ratione ducti, ejus arctare verba voluerimus? Cur, quas ipse condiciones nec indicavit, verbis illius addere? scilicet, ut anxij fideles, auda-
cio-

ciores refractarij in ejusmodi conditionibus expendendis efficiantur. Hæc ego.

Sed ille, cujus magis erat concertationi præesse, quàm se disputationi miscere, clamoribus ad rancitatem usque sublati, quis tu, inquit, qui Ecclesiam Christi irrationabilium more se in docendo gerere posse adstruis? Ego enim Ecclesiæ ita decernenti non crederem, non acquiescerem, si absque diligenti indagatione, Scripturis, traditione, Patribus non consultis, temerè de fide statuisset scirem: non enim Dei Ecclesiam, sed fatuorum cætum esse judicarem: neque enim Sancti Spiritus organa hominum ora esse ~~non~~ possunt malè peccantium, temerè se parantium, sine ratione loquentium.

Tunc ego, paccatiùs ista, inquam, neque enim is ego sum, qui Ecclesiam Dei dicam temerè posse statuere; ille potiùs dixerit, qui conditiones in decernendo servandas fert, præter quas nullam apud se fidem habituram esse contendit. In quâ re quis cui præstet, pronum est videre: ego enim ita apud me didici, ut
Ec-

Ecclesiam me docentem obaudiam, nusquam
 mecum reputans, neque rationem iniens, num,
 quæ me docet, satis maturè perspexerit, seque,
 ut per illam Spiritus Dei loquatur, benè com-
 paraverit: aut enim nihil ex his necessarium est,
 aut necessarium si sit, ab ejus definitione abes-
 se non potest: proinde officiosi filij non est de-
 servato, aut non servato à Matre ordine in do-
 cendo, præcipiendovè, ferre judicium. Tu verò
 ais: nisi viâ, et ratione se gerat Ecclesia, nisi
 perpendat, nisi Scripturis, traditioni, antiquorum
 Patrum placitis innittatur, infallibilis non est,
 neque ei fidem adhibere teneor. Uter quæso in
 Ecclesiam temeritatem cadere posse innuit? Uter
 illam latenter insimulat? Ego, qui ab hac quæs-
 tione, *perpenderit, innittatur, necne*, abstinendum
 censeo, planè nego, aut certè non statuo, ita
 se malè posse gerere; tu, dum conditiones fers,
 quibus nisi steterit, fidem non habet, non
 omnino dicis, sed quod dicis, idem valet:
 nisi enim ludas, illis non stare aliquando posse
 fateri s.

Quem

Quem locum diutius urgebo ex eo etiam, quod ajebas, Ecclesiæ te absque diligenti indagatione loquenti non crediturum, propterea quod ita se gerentem Christi Ecclesiam non esse judicares: si enim ita evenire potest, ut se gerat, evenire per te potest, ut deficiat, utque Christus cum illâ non sit omnibus diebus: Sin autem; quid attinet tanto apparatu tantam conditionum vim docere, suadere, necessarias adtruere, pro ijs tam acriter pugnare, nihilque illas curantem, et ab earum indagatione fideles absolventem, quasi profanum hominem falsa doctentem arguere? Quod ut ad satietatem usque capias, id demum cogites, in sacrosanctis Ecclesiæ catibus plures esse Episcopos recta sapientes, plures ex adverso, indoctos non paucos, aliquos etiam subdolos, neque veritatis rationem habentes, quorum omnium in decernendo sententiæ audiri, neque pendi, sed numerari consueverunt, eaque, quæ statuerint, non quæ potiora videntur, sed quæ plura sunt suffragia, stata esse creduntur: ex quo planè conficitur, evenire posse,
ut

ut indiligentes, ut ignari, ut malè affecti, ut qui per contentionem Christum annuntiant, cæteris ex æquo dissidentibus, decernant.

Jam veró, quod contendeabas, malè se gerentium hominum ora Spiritus Sancti organa esse non posse, id quasi cœleste quoddam effatum quàm-maximo clamore totis faucibus intonuisti; ego veró totis viribus contenderim, numquam quicquam dictum esse delirius, magisque Scripturis adversum. Quid enim reprobi illi, qui in extremâ die Christo Domino dicent in ejus se nomine prophetasse? Quid Caiphas ille hominum homo impijssimus, qui Christum pro gente mori oportere, non à semetipso dixit, sed, cùm esset Pontifex anni illius, prophetavit? Quid pessimus Balaam, ut de illius asinâ taceam, cui, cùm prophetatum iret, insedebat? Sed, cùm nihil ex his, multùm illo reclamante, conficeretur, multo consumpto die, conturbatis tandem animis, discessum est.

Sed neque dissimilis fuit, neque alium habuit exitum altera de peccati originalis consti-

tutione concertatio, nisi quòd infestiori, concitatorique animo suscepit; quid ego statuerem, numquam satis perspicuens. Ita enim posueram, peccatum originale in eâ, quæ fuit, hodieque est, conditione naturæ in superiora elevata, in privatione Divinæ gratiæ partim positum esse. Cùm autem non contemnendis Auctoribus placeat (rectè, secùsne, non est hujus temporis disputare) ita potuisse condi naturam, ut ad Summæ Deitatis nec participationem, nec fruitionem destinaretur, possetque etiam tunc à rectâ ratione deficere, suumque Conditozem offendere, alia sanè quærenda esset peccati constitutio, quæ tunc in gratiæ privatione non esset. At vero omnis rei constitutio ea esse debet, ut in illam semper quocumque eventu, quâcumque rerum conditione conveniat. Hujus autem modi constitutio peccati originalis, quod instar habitualium est, in quâdam existimatione morali, quâ homo Dei inimicus, divinoque dignus odio censeatur, videtur esse ponenda.

Quod quidem eò maximè suadetur, quòd
ami-

amicitiæ, inimicitia, affinitates, cæteraque similia, dum ineuntur, in ijs, quibus ineuntur, actionibus posita sunt; postea verò, dum contrarium non fuerit, manere censentur: ita quòd in actu actiones ipsas, in habitu verò, vel quasi statu (quem potius habitudinem dixerimus) nihil rei, sed morale quoddam habent, quo inimici, amici, affines existimantur esse, qui egere, habentur, vocanturque, et verè sunt. Sed quod ad amicitiam attinet, inter Divinam, humanamque interest, quod humana nil præter morale sit; Divina verò positivam gratiam, animæ qualitatem, quæ aliquid entis sit, et quidem supernaturale, habet. Quod autem ad inimicitiam, cùm neque supernaturale quiddam, neque qualitas divina, aut divinitus data, id esse possit, quod animam deturpet, dedecoret, nequam, odibilemque reddat, inter humanam, divinamque convenit, quod nihil rei, sed estimationem moralem, sive esse solum in genere moris habeat, quo dignus odio censeatur, et sit, quisquis à Deo defecit, nec poenituit.

Quod enim ajunt quidam, quamdam esse maculam, deformitatemvè, in animam cum turpi actione contractam, omnino inintelligibile est, nisi negativum, moraleque sit, quod ijs nominibus subesse volunt: quid enim positivum malum esse, aut malum reddere possit habentem? Quam item causam habere effectricem? spirituale id, an corporale sit? Quomodò verò in amicitia conciliatione desinat? Corruptione? Exinanitione? Quo agente? Quà vi?

Jam verò æterni damni reatus, in quo ejusmodi peccati constitutionem alij ponut, peccati poena, non peccatum ipsum esse videtur: neque item rei constitutio ea tenenda est, quæ ei abesse potest: quid enim, si nollet Deus id supplicij peccato constituere? Quibus item rationibus à peccati constitutione concupiscentia, cæteraque peccati magis effectus, quàm peccata, arcenda sunt. Plura adhuc, quæ memoriâ exciderunt, rationum momenta produxi; ex quibus, si non planè confectum, satis simile veri, quod posui, placitum visum est.

Vix

Vix tamen finem dicendi feceram, cùm surgens ille, cujus non erant partes, quæ in adversum meditatus venerat, citato ore fundere cocepit; at quàm inclementer, operæ pretium est considerare: scilicet, videris mihi, inquit, Sacerdos ille detestandus, qui miserum à latronibus cæsum, semianimemque relictum, visum præterivit, quasi nil opis egentem: et valde quidem inducor, ut illo te signari credam: nam sicut semivivo illo genus humanum originali tabo infectum, latronibus dæmones exprimuntur, ita impio illo Sacerdote, qui miserandi vicem non doluit, tu exprimeris, qui peccatum illud, qui letale vulnus, qui plagas sanie manantes pro nihilo ducis, in nihilo ponis, in existimatione dicis esse constitutas, quasi vernaculo nostro sermone dicamus, *es una apreension: id enim inimicum Dei censeris, id existimari significat.* Quis autem ita docentem ferat? Scilicet, jocularium malum illud sit, opinioneque tenus ægrotus, cui nisi Christi Sanguine mederi non potuit. Præclarum etiam Magistrum habeamus, qui

qui lacrymabile illud totius nostri generis excidium existimationem quamdam esse, discipulorum animis propinet, quorum illud oculis, ut sordidissimam, flendam, detestandam luem, furiales perpetuò ignes, vesanamque cupidinem mentibus inspirantem, atrioribusque adhuc, si qui sunt, coloribus pingere debuerat. Tum Patrum aliquot sententijs in medium adductis, quibus peccati hujus gravitas declaratur, maximè verò Evangelij loco, quo, quasi maximum Agni Dei decus, commendatur, quod peccatum mundi substulerit, acriori zelo (an iracundia?) inflammatus, et in voces, quàm maximas poterat, insurgens, in concionem versus, atqui sciant omnes, inquit, esse re verà peccatum originale, maximum item esse malum, in quæ verba, quasi spiritu deficiente, conticuit.

Quem ego ingruentem turbinem, duriori etiam verborum grandine sævientem, cùm bono animo utcumque protectus accepissem; quoniam item apud Supremum Judicem, de malè imbutis falso dogmate discipulis, extremum mihi diem

dixerat, ita pro tempore dicere aggressus sum.

Si nullius criminis præter hanc doctrinam agor, nil moræ est, quin alacer, vel hodie, pavendum illud omnibus iudicium subeam, nil Sacerdotis illius sortem timens, cui me, et quidem clementer, si superis placet, componere instituisti. Nam neque ille damnatur, quòd non statim mala multa in miseri illius tabescentis faciem ingesserit; sed quòd, illo contempto, nil ferens auxiliij, viam prætergressus sit. Scilicet, ad morientis illius aures durus auxiliator si accessisset, atque (id quod in me requiris) hunc cum eo sermonem instituisset, scias te miserrimum, spoliatum, nudum, latalibus saucium vulneribus, semianimem hic jacere; quid istuc? Quod hoc genus est? (miserandus ille dixisset) mitte ista; si quid in te opis est, confer; jumento impone tuo, duc in stabulum; mei cura ut habeatur, fac; cætera, potiùs abito.

Jam verò, num ego importunum illud in loco neglexerim, necessaria ista præstiterim; cum
sci-

scilicet casum aliquem, non quidem à latronibus, sed à pio Sacerdote non benè, neque secundum scientiam librato zeli gladio, atque in infestioris, quàm originale, peccati profunda demersum, non sine plagis etiam mihi impositis, amplexus suscitavi, restitui, in saniora consilia, melioremque mentem adduxi, est hìc, cui non est commodum disputare.

Ast ego diram illam pestem nihil esse, pro nihilo ducendam, in nihilo positam esse statui. Invidiosè istud, et parùm sincerè, aut sanè pravè acceptum dicitur. Aliud enim est nihil, aliud nihili esse: postremùm hoc est nihil referre, contemnendum, nullius esse momenti: quod, numquam ita desipui, ut de originali labe dicerem; nec sine injuriâ, et quidem non ferendâ, hæresis ista in me conferri potest, quam certè in me contulisti, cùm ad extremum orationis tuæ, quasi ab errore concionem totam revocans, atque à me discipulos abducens, non te clamare piguit, *atqui sciant omnes re verâ esse peccatum originale, maximum item esse malum.*

Iam. In quæ verba non ego Deum vindicem, quod tu; sed Deum deprecor, et mihi, et tibi maturius misericordem fieri.

Jam, ad rem ut redeam; hoc est nihili esse; nihil autem esse, aliud est toto cœlo diversum, scilicet, nullam rem, non substantiam, non qualitatem, non aliquid rei esse, in negatione poni, in negativo constitui: quod tantum abest, ut de peccato habituali (cujusmodi est originale) incommodum sit dicere, ut id ipsum etiam de actualis peccati malitiâ, quæ pessimorum pessima est, et à quâ tota est habitualis peccati lues, dicant saniores, et fortè omnes Theologi: ferè enim in moralibus ita comparatum est, ut maximi sit ponderis, bonitatis, malitiæ, quod minimum in rebus, aut certè nihil est; propterea quòd moralia non rem, sed existimationem habent, existimatione constant, existimatione pensantur.

Quod autem simplici sermone tradidi, non crepantibus verbis tui, non atris coloribus depinxi, id si peccatum est, Theologis etiam omni-

ribus succenseas, oportet, qui peccatum frigide definiunt, dictum, factum, vel concupitum contra Dei legem; non autem =

**Monstrum horrendum, informe, ingens,
cui lumen ademptum.**

Scilicet, non idem Theologi ex cathedrâ, quod Oratoris pro rostris est officium, nisi vis Contensonios, Concinas, declamatores omnes nos esse.

Illud autem pejus est, quod existimationem moralem alienissimo à me sensu accepisti pro cuiusque existimantis iudicio: an ut in maiorem invidiam me vocares? Quasi in hominis, etiam inepti, mentem venire possit existimationem illam ipsam, quâ quis ob admissa scelera odio dignus habetur, peccatum esse, quæ rationi optimè consonat. Existimatio ^{ergo} ista moralis, ut jam tandem minus latinè dicam, quò melius forte capiar, non existimatio formalis, seu actus existimantis est, sed illud esse, cuius ratione existimatio habetur, quodque rursus existimatione significatur: quod quidem quasi esse, nihil entis ha-

habens, et morale, existimationem objectivam, qui volet, dicat, per me licet.

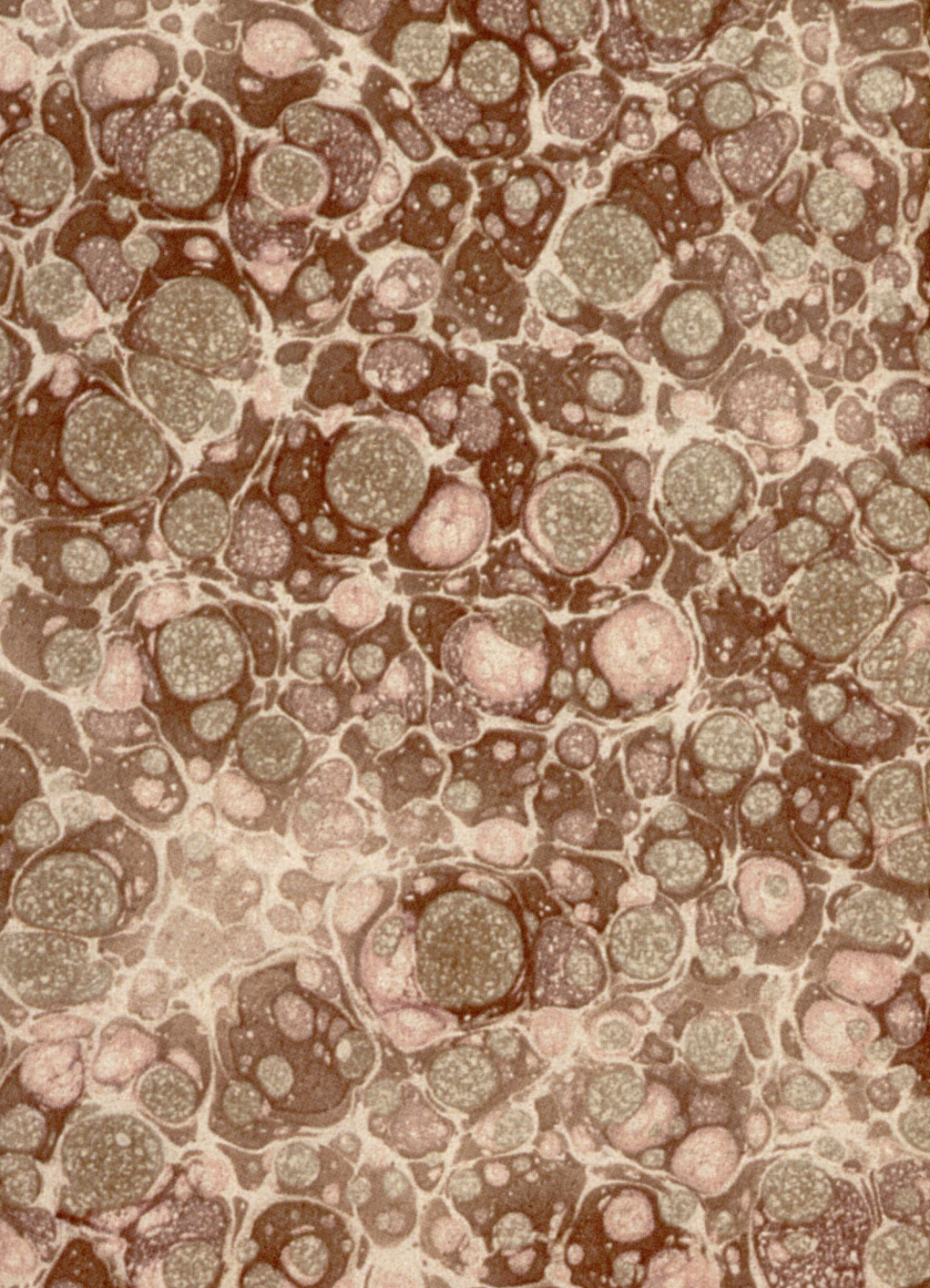
Id autem ego appositum *objectivi* adhibendum non censui, primum, ut incondito verbo abstinere, deinde, quia adjecto illo *moralis*, quid significari vellem, primum erat intelligere; tum quia vel unius diei dialecticum sensus iste fallere non posset. Sic, ex quo Scholasticis placuit rationes rerum conceptus appellare, quisquis conceptum animalis huic, vel illi rei aptari, aut non aptari audit, vel non appposito *objectivi* nomine, rem ipsam, non mentis perceptionem intelligit; nec, nisi sit plumbeus ipse, aut plumbeum credat asserentem, animalis rationem in animi cogitatione poni, usquam judicaverit. Quid, quod originale peccatum, ut hodie sunt res, in gratia me etiam privatione posuisse, omnino taces, quod unum totam disputationis tuæ vim elidit?

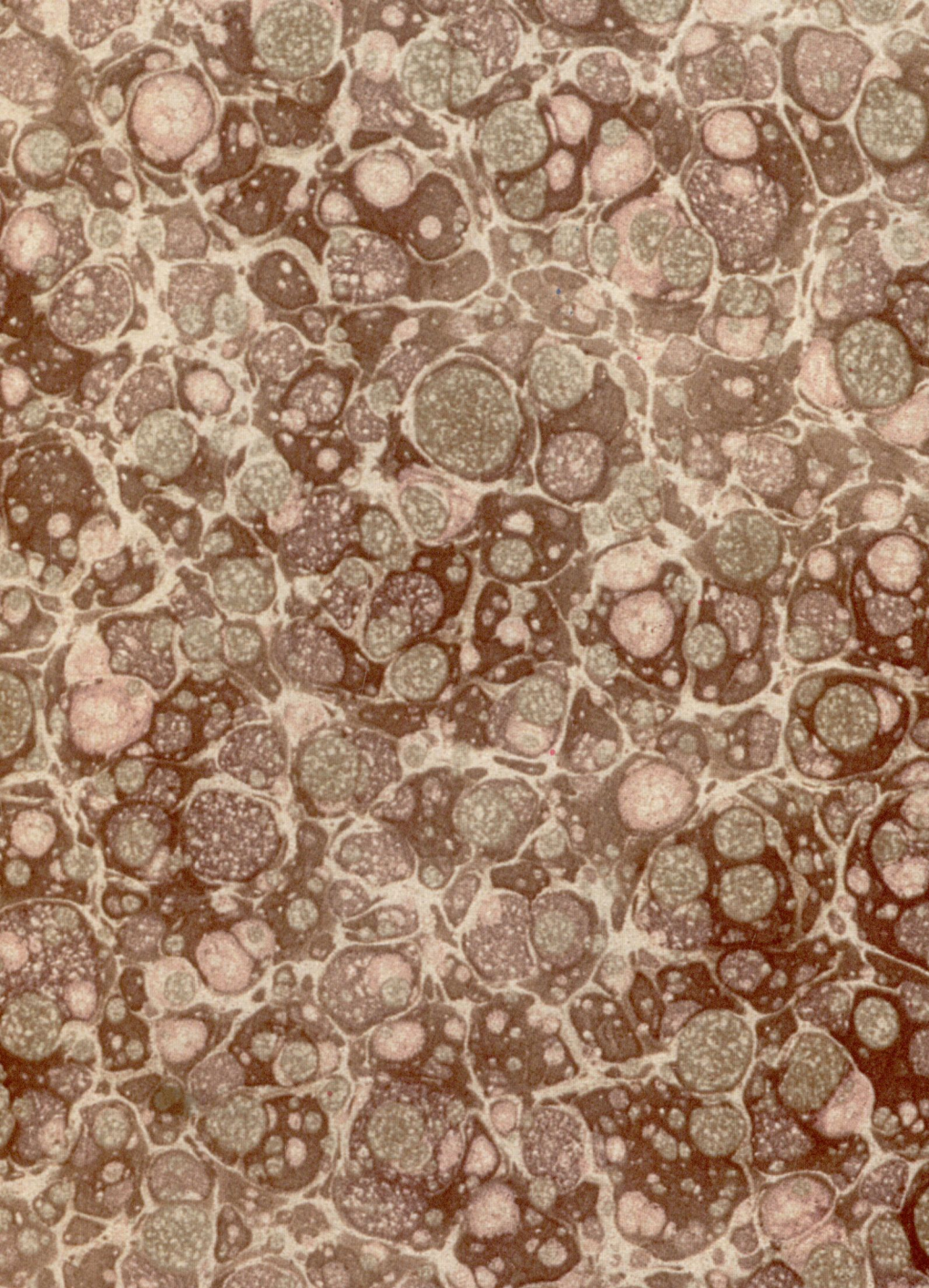
Plura volentem, majoraque dicere parantem hora cohibuit, quæ infeliciter susceptæ disputationi finem imposuit.

Hæc ego, uti memoriâ tenebam, litteris mandavi, non quó in meam quemquam sententiam inlicerem, cujus nullum mihi studium est, sed quó non ita incommoda, absurdaque ea apparerent esse, quæ docui, malèque in me conflata invidiam, quâ parte possem, restinguerem. Rem autem ita esse transactam, omnes ex omnibus ordinibus, qui interfuere, scholares quærenti fidem facere possunt. =

A
L 46 m
1790